

**СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

213200 Сэлэнгэ аймаг, Сүхбаатар сум
Цагаан Эрэг II баг

Утас: 7036-3040, Факс: (976)-7036-3040

E-mail: Selenge@audit.gov.mn

**ХҮДЭР СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН СОНГУУЛЬД
БИЕ ДААН НЭР ДЭВШИГЧ
ЛХАСҮРЭНГИЙН БАЯРЖАВХЛАН ТАНАА**

2020.09.03 № СА-2020/06-НА-41
танай _____-ны № _____-т

**Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн
дүгнэлт**

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Хүдэр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд бие даан нэр дэвшигч Лхаасүрэнгийн Баяржавхлангийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Хүдэр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд бие даан нэр дэвшигч Л.Баяржавхлан нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон "Алсын хараа-2050"-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газар нь сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1:2020 Тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон "Алсын хараа-2050" холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

018020863

Дүгнэлт

Бие даан нэр дэвшигч Л.Баяржавхлангийн Хүдэр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр, түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Бие даан нэр дэвшигч Л.Баяржавхлангийн мөрийн хөтөлбөр /..... хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг: Хүдэр сумын Сонгуулийн хороонд

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ч.ЭНХТУЯА

**ХҮДЭР СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ХУРЛЫН 2020 ОНЫ СОНГУУЛЬД
БИЕ ДААН НЭР ДЭВШИГЧ ЛХААСҮРЭНГИЙН БАЯРЖАВХЛАНГИЙН МӨРИЙН
ХӨТӨЛБӨР**

**Уриа: Төрийн хуулийг дээдэлж
Төрсөн нутгаа хөгжүүлье.**

НЭГ. НИЙГМИЙН БОДЛОГО

1.1. Эрүүл мэндийн чиглэлээр

1.1.1. “Эрүүл хүүхэд-Эрүүл шүд” аяныг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлж, 0-13 настай хүүхдийн шүдний өвчлөлийг бууруулахад чиглэсэн олон талт арга хэмжээг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран зохион байгуулна.

1.1.2. Эрүүл мэндийн төвийн албан хаагчдын мэргэжил мэдлэгийг дээшлүүлэх, залуу боловсон хүчин бэлдэх, нийгмийн баталгаа, ажиллах нөхцөлийг сайжруулах саналыг холбогдох байгууллагад уламжлан шийдвэрлүүлнэ.

1.1.3. Иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэх, эрүүл зөв амьдрах хэв маягт суралцуулах ажлыг бусад байгууллагуудтай хамтран үе шаттай зохион байгуулна.

1.1.4. Эмийн зохистой хэрэглээг бий болгох сургалт сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулж, уламжлалт эмчилгээний арга барилыг сурталчилна.

1.1.5. Хөдөлгөөний хомсдолыг арилгах зорилгоор ажлын байрны дасгал хөдөлгөөнийг төр, төсвийн байгууллагуудад тогтмол хийж хэвшүүлэх ажлыг санаачлан хэрэгжүүлнэ..

1.2 Боловсролын чиглэлээр

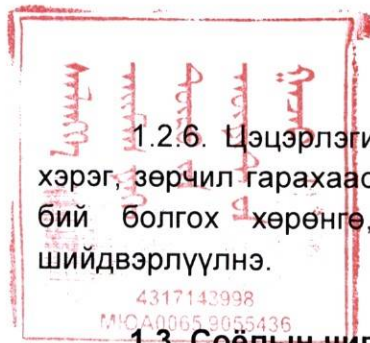
1.2.1. Хүүхдийн бие даан хөгжих нөхцөлийг бүрдүүлж, авьяас чадварыг нээн хөгжүүлэх, сургалтын хэрэглэгдэхүүнээр хангах асуудлыг холбогдох байгууллагад уламжлан, шийдвэрлүүлнэ.

1.2.2. Сургууль, цэцэрлэгийн орчныг гэмт хэрэг зөрчилгүй, аюулгүй нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор камержуулах, замын тэмдэг тэмдэглэгээг сайжруулах ажлыг холбогдох байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлнэ.

1.2.3. Чадварлаг боловсон хүчнийг орон нутгийн зүгээс дэмжиж, тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөлөөр хангах асуудлыг холбогдох байгууллагатай хамтран шийдвэрлэнэ.

1.2.4. Уралдаан тэмцээнд амжилттай оролцсон багш, сурагчдыг орон нутгийн зүгээс дэмжиж, урамшуулах асуудлыг нутгийн захиргааны байгууллагад уламжилж, шийдвэрлүүлнэ.

1.2.5. Насан туршийн боловсролын төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж, техник хэрэгслээр ханган, сум орон нутагт иргэдийн хэрэгцээ шаардлагад тулгуурлан мэргэжил олгох сургалтыг холбогдох төрийн болон төрийн бус байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулна.

1.2.6. Цэцэрлэгийн гадаах талбайд тээврийн хэрэгслийн бөөгнөрөл үүсэж хэрэг, зөрчил гарахаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор бетонон суурьтай зогсоол бий болгох хөрөнгө, санхүүжилтийг төсөвт тусгуулах саналыг уламжилж шийдвэрлүүлнэ.

1.3. Соёлын чиглэлээр

1.3.1. Иргэдэд соёл урлаг, гоо зүйн сургалтыг тогтмол зохион байгуулах, соён гэгээрүүлэх ажлыг дэмжиж, хэрэгжүүлнэ.

1.3.2. Ном унших аяныг тогтмол зохион байгуулж, сумын хүүхэд, залуучуудын чөлөөт цагаа зөв боловсон өнгөрүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлж, цахим номын санг бий болгох асуудлыг холбогдох байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлнэ.

1.3.3. Хөдөөгийн малчдад улирал тутам соёл урлагийн үйлчилгээг хүргэх санал санаачилга гаргаж, сумын Соёлын төвтэй хамтран зохион байгуулна.

1.4. Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөр эрхлэлт

1.4.1. Хөдөлмөрийн насны иргэдийн мэргэжил, мэдлэгийг дээшлүүлэх чиглэлээр сургалтын байгууллагатай хамтран жил бүр сургалт зохион байгуулна.

1.4.2. Ногоочдын холбооны үйл ажиллагааг дэмжиж, иргэдийн хувиараа хөдөлмөр эрхэлж орлого олох нөхцөлийг бий болгох, ойролцоо сумдад туршлага судлах ажлыг өрнүүлнэ.

1.4.3. Хүүхдийн эрхийг хангах зорилгоор хамтарсан багийн ажлыг эрчимжүүлж, гэмт хэрэг зөрчилгүй сум болох ажлыг санаачлан, холбогдох байгууллагатай хамтран зохион байгуулна.

1.4.4. Нийгмийн халамжийн дэмжлэг, туслалцаа шаардлагатай иргэдийн судалгааг гаргаж, холбогдох байгууллага, албан хаагчдад уламжлах ажлыг зохион байгуулна.

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

2.1. Байгаль орчны талаар

2.1.1. Иргэн бүр мод тарих аяныг өрнүүлж, хашаандаа сайхан амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлэхэд анхаарч ажиллана.

2.1.2. Сумын төвд ногоон төгөл байгуулж, цэцэрлэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

2.1.3. Байгалийн баялгийг зохистой ашиглаж, хамгаалах санал, санаачилга гаргаж, холбогдох байгууллагатай хамтран зохион байгуулж, хэрэгжүүлнэ.

2.1.4. Иргэдэд экологийн боловсрол олгох чиглэлээр мэргэжлийн байгууллагатай хамтран сургалт, сурталчилгаа хийнэ.

2.1.5. Ойжуулалт, нөхөн сэргээлтийн ажлыг чанартай гүйцэтгэх, мод үржүүлэх ажлыг Ойн ангитай хамтран мэргэжлийн байгууллагуудаар хийлгэнэ.

2.2. Хөдөө аж ахуйн талаар

2.2.1. Сүргийн бүтцийн зохистой харьцааг ханган МAA-г эрчимжүүлэн, хөгжүүлэх ажлыг дэмжиж, мэргэжлийн байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлнэ.

2.2.2. Малын эмийн эргэлтийн сантай болгох асуудлыг холбогдох байгууллагад уламжлан шийдвэрлүүлнэ.

2.2.3. Газар тариаланд техник технологийн шинэчлэл хийх, хөрсөнд агро химийн шинжилгээг хийх асуудлыг дэмжиж, хөрс ургамлыг бордох, хамгаалах ажлыг зохион байгуулна.

2.4. Төсөв санхүү

2.4.1. Төсвийн ил тод байдлыг хангах зорилгоор иргэдэд цахим хэлбэр болон цаасан хэлбэрээр төсвийн зардлын тайланг улирал бүр хүргэж тайлагнах, аудитын дүгнэлтийг тухай бүр нийтэд мэдээлэх ажлыг зохион байгуулна.

2.4.2. Орон нутгийн болон улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдэж байгаа ажлын талаарх мэдээллийг тухай бүр иргэдэд мэдээлж буй эсэхэд хяналт тавьж ажиллана.

ГУРАВ. НУТГИЙН ЗАХИРГАА, ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙ

3.1. Нутгийн захиргаа

3.1.1. Төрийн үйлчилгээг иргэдэд хүргэх зорилгоор улирал бүр багийн иргэдэд мэдээ мэдээлэл хүргэх ажлыг зохион байгуулна.

3.1.2. Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг дээшлүүлж иргэдийн өргөдөл гомдлыг хуулийн хугацаанд багтаан шийдвэрлэж буй эсэхэд хяналт тавьж ажиллана.

3.1.3. Төрийн албан хаагчийн нийгмийн баталгааг хангах, мэргэжил мэдлэгээ дээшлүүлэх ажлыг дэмжиж, холбогдох байгууллагад уламжлан, шийдвэрлүүлэх арга хэмжээ авна.

3.1.4. Khuder ZDTGazar цахим хаягаар мэдээллийг иргэдэд тогтмол хүргэж буй эсэхэд хяналт тавьж ажиллана.

3.1.5. Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны талаар улирал бүр санал асуулга авч, иргэдийн санал хүсэлтэд тулгуурлан тодорхой ажлуудыг хийж хэрэгжүүлнэ.

3.2. Хууль эрх, зүй

3.2.1. Иргэдийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлэх чиглэлээр сургалтыг төрийн албан хаагчид болон сургалтын байгууллагатай хамтран зохион байгуулна.

3.2.2. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор сумын төвийг камержуулах санхүүгийн эх үүсвэрийг төсөвт тусгуулан, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

3.2.3. Хүний эрхийг хангах үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, хүний эрхийн өдрийг тэмдэглэн өнгөрүүлэх, аян зохион байгуулах ажлыг санаачлан хэрэгжүүлнэ.

3.2.4. Иргэдэд хууль, эрх зүйн зөвлөгөөг төрийн албан хаагчид болон мэргэжлийн байгууллагуудаар дамжуулан хүргэх ажлыг зохион байгуулна.

3.2.5. www.legalinfo.mn сайтыг иргэд олон нийтэд сурталчлах ажлыг зохион байгуулж, эрх зүйн хөтчийн буланг байнгын ажиллагаатай болгох ажлыг дэмжинэ.

3.2.6. Гэмт хэрэг, зөрчил гарч байгаа шалтгаан нөхцөлийг судалж, түүнийг арилгах талаар мэргэжлийн байгууллага, алба хаагч нартай хамтран ажиллаж, иргэдийг эрүүл аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөл бололцоогоор хангах ажлыг зохион байгуулна.

3.2.7. Архидалттай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, архи согтууруулах ундаа хэтрүүлэн хэрэглэдэг иргэдийг нийгэмшүүлэх, ажлын байраар хангах, архинаас татгалзах бүхий л арга хэмжээг төрийн болон төрийн бус байгууллагуудтай хамтран хэрэгжүүлнэ.

3.2.8. Гэр бүлийн хүчирхийлэл, ахуйн хүрээний архидалттай тэмцэх, эмэгтэйчүүд, хүүхдүүдийн зөрчигдөж байгаа эрхийг хамгаалах чиглэлээр хөрш айлын холбоог сэргээх, тусгай дугаарыг ажиллуулах асуудлыг холбогдох байгууллагад уламжилж, шийдвэрлүүлнэ.

3.2.9. Хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах, бага насны хүүхдүүд тээврийн хэрэгсэл, мотоцикл жолоодох, хурд хэтрүүлэх, согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ жолоо барих явдалтай тэмцэж, түүний хор уршгийг нийтэд сурталчлах, самбар байршуулах ажлыг санаачлан, холбогдох байгууллагуудтай хамтран хэрэгжүүлнэ.

Мөрийн хөтөлбөр боловсруулсан:

Л.Баяржавхлан